

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	310
Land:	Libanon
Kilde:	Utrikesdepartementet
Titel:	"Mänskliga rättigheter i Libanon 2006"
Udgivet:	19. marts 2007
Optaget på baggrundsmaterialet:	19. marts 2007

Utrikesdepartementet

Denna rapport är en översiktlig sammanställning över hur de mänskliga rättigheterna efterlevs, grundad på den svenska ambassadens bedömningar.

Rapporten kan inte ge en fullständig bild. Information bör sökas också från andra källor.

Mänskliga rättigheter i Libanon 2006

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

En attack från Hizbollah över den israelisk-libanesiska gränsen den 12 juli, då två israeliska soldater tillfångatogs och åtta dödades, utlöste en väpnad konflikt mellan Hizbollah och Israel som varade i 34 dagar. Stridigheterna ödelade stora delar av Libanons infrastruktur och fördjupade landets ekonomiska kris.

Särskilt hårt drabbades södra Libanon och delar av Beirut. Flera rapporter (exempelvis från Amnesty International) gör gällande att båda parter brutit mot folkrätten. Kriget skördade cirka 1 200 libanesers liv (de flesta civila) och 159 israelers liv (116 soldater och 43 civila varav 18 israeliska palestinier). Det har bland annat förekommit rapporter om att Israel använt ammunition innehållande utarmat uran och fosfor, samt klusterammunition. Åttio procent av den senare användes de sista 72 timmarna före eldupphör. I övrigt kan kriget sammanfattas med över 7 000 israeliska luftanfall, 3 700 Hizbollah-raketer mot norra Israel och som mest kring en miljon libanesiska internflyktingar.

I och med antagandet av säkerhetsrådsresolution 1 701 (2006) upphörde stridigheterna mellan Israel och Hizbollah den 14 augusti. Först kring slutet av september lämnade Israel södra Libanon. De israeliska överflygningarna långt in i Libanon, i strid med bland annat säkerhetsrådsresolution 1 701 (2006), fortsatte under hösten 2006.

Situationen i Libanon har präglats av turbulens sedan parlamentet i september 2004 efter påtryckningar från Syrien ändrade konstitutionen, med målet att förlänga sittande president Emile Lahouds mandat. Därefter följde säkerhetsrådsresolution 1 559 (2004) som utan att namnge Syrien krävde att alla utländska styrkor lämnar Libanon och att alla inhemska och utländska

miliser – det vill säga Hizbollah och palestinska milisgrupper i libanesiska flyktingläger – avväpnas.

Efter mordet på före premiärministern Rafiq Hariri i februari 2005, de massiva demonstrationer som följde och internationella påtryckningar tvingades Syrien genomföra sin del av resolution 1 559 (2004). Det syriska militära tillbakadragandet avslutades den 30 april 2005. Vilket eventuellt inflytande Syrien har kvar i Libanon är ovisst. Kravet i resolution 1 559 (2004) om avväpning av utländska och inhemska milisgrupper i Libanon återstår att genomföra.

2005 års till synes politiskt motiverade mord och attentat (sammanlagt 14 sådana) har följts av sex mindre attentat – ofta genomförda med handgranater – under 2006. Till detta tillkommer demonstrationer i början av oktober månad som krävt två ungdomars död. De sköts av armén då de protesterade mot att regeringen ville riva illegala bostadshus i Beiruts södra förorter. Regeringen har lovat att utreda händelsen. Den 21 november mördades industriminister Pierre Gemayel, vilket bidrog till att ytterligare öka de politiska spänningarna i landet.

Godtyckliga arresteringar har fortsatt om än i mindre omfattning än förr om åren. Ett exempel på detta är i samband med demonstrationerna i februari 2006 då bland annat allt syriska gästarbetare godtyckligt arresterades för att sedan släppas utan åtal och rättegång.

Betydande inskränkningar i respekten för mänskliga rättigheter förekommer. Associeringsavtalet, som Libanon och EU undertecknade 2002 och som trädde ikraft 2006, anger respekten för de mänskliga rättigheterna som en grundval för samarbetet. Förhoppningen är att avtalet ska ge ytterligare en möjlighet att främja respekten för de mänskliga rättigheterna i Libanon. Detta kräver dock ett fortsatt starkt engagemang från världssamfundets sida, som enligt libanesiska MR-organisationer inte påtalar MR-kränkningar för libanesiska myndigheter med samma enfass som förr.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Libanon har ratificerat följande av FN:s MR-konventioner:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR), 1972 (dock inte de fakultativa protokollen om enskild klagorätt och avskaffande av dödsstraffet).
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ICESCR), 1976.

- Konventionen om avskaffandet av all former av rasdiskriminering (CERD) (reservation avseende artikel 22), 1971.
- Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW) (med reservationer avseende artiklar 9(2), 16 (1) (c, d, f, g), 29(1)), 1997 (dock inte det fakultativa protokollet om enskild klagorätt).
- Konventionen mot tortyr (CAT) 2000 (dock inte det nyantagna fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr).
- Konventionen om barnets rättigheter (CRC), 1991 samt det fakultativa protokollet om barnhandel, barnprostitution och barnpornografi, 2004. Det fakultativa protokollet om barn i väpnade konflikter har endast undertecknats.
- FN:s konvention mot gränsöverskridande brottslighet, och tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, 2005.

Libanon rapporterar till FN:s konventionskommittéer för de konventioner som ratificerats. I många fall har dock rapporterna inkommit med flera års försening.

Libanon har 1990 antagit Arab Charter on Human rights.

Libanon har inte anslutit sig till 1951 års flyktingkonvention med tillhörande 1967 års protokoll men sitter i FN:s flyktingkommissaries (UNHCR) exekutivkommitté. Landet har varken undertecknat eller ratificerat Romstadgan för den Internationella brottmålsdomstolen (ICC).

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Den libanesiska grundlagen garanterar rätten till liv och kroppslig integritet. Inga av statsmakten sanktionerade avrättningar utan föregående rättsligt förfarande förekommer enligt uppgift.

Insynen i militärdomstolarna och fängelserna är obefintlig. Misshandel och tortyr förekommer – främst i samband med frihetsberövanden och inledande förhör. Regeringen har offentligt medgivit detta och utlovat att åtgärder ska vidtas för att förhindra tortyr. Under år 2004 kom flera rapporter om att misstänkta islamister ska ha misshandlats under förhör hos den militära underrättelsetjänsten. Anklagelser har även funnits om att dödsfall i samband med tortyr förekommit. De som under september 2004 arresterades – tio personer i *Anjar*-fallet och 12 i *Hiżb al-Tahrir*-fallet – har nu alla släppts och åtalet mot dem lagts ned, då de har befunnits oskyldiga. Ett annat exempel är fallet med Mahmoud Abu Rafeh, som sedan slutet på sommarens krig är

frihetsberövad anklagad för ”samröre med Israel”. Han hålls i förvar i försvarsministeriets fängelse utan tillgång till advokat.

Även olika palestinska fraktioner uppges göra sig skyldiga till övergrepp inom ramen för den godtyckliga rättsskipning som bedrivs i flyktinglägren.

Libanesiska häkten och fängelser är på grund av bristande resurser kraftigt överbefolkade och uppfyller inte internationell minimistandard. Under inbördeskriget, 1975-1990, skedde ett stort antal försvinnanden. Många av de försvunna libaneserna hölls under längre tid i syriska fängelser. Syrien uppges i sina kommentarer från september 2006 till MR-kommitténs slutsatser från juli 2005 att en nyetablerad syrisk-libanesisk kommitté som hanterar frågan om försvunna libaneser i Syrien och syrier försvunna i Libanon ska ha mötts vid flera tillfällen mellan oktober 2005 och april 2006. Libanesiska frihetsberövade i Syrien har gradvis överlämnats till Libanon mellan 1991 och 2005. En libanesisk NGO (enskild organisation) *SOLIDE* uppges dock att ett hundratal libaneser fortsatt saknas i Syrien.

Förhandlingar mellan Hizbollah och Israel om fångutväxling ledde 2004 till att ett 20-tal libaneser och fyra israeler utväxlades. En fångutväxling genomfördes även under 2005 då 21 Hizbollah-fångar i Israel utväxlades mot en israelisk soldat och kvarlevorna av en dödad israelisk soldat. Problemet kvarstod under 2006 med bland annat två israeliska soldater som tillfångatogs den 12 juli. Hizbollahs ledare, Sayyed Hassan Nasrallah, har enligt libanesiska media bekräftat att det efter det senaste kriget pågår förhandlingar mellan Hizbollah och Israel om nya fångutväxlingar.

Sedan 2002 finns ett presidentdekret som ska tillåta Internationella rödakorskommittén (IRKK) att besöka de libanesiska fängelserna. Detta har hittills inte ägt rum, särskilt inte i fängelser som administreras av försvarsministeriet.

4. Dödsstraff

Dödsstraff återinfördes 1990 i syfte att förebygga allvarlig kriminalitet under det känsliga återuppbyggnadsskedet efter inbördeskriget (1975-1990). 1994 skärpte parlamentet lagen genom att besluta att dödsstraff skulle utdömas i samtliga mordfall inklusive mord med politiska motiv. Mellan 1994 och 1998 avrättades 12 personer. Sedan 1998 har det funnits ett moratorium. Detta bröts under 2004 med tre verkställda dödsstraff. Tre avkunnade dödsdomar väntar ännu på verkställighet. Verkställandet av dödsdomarna 2004 ledde till starka reaktioner både internationellt och nationellt. EU uppvaktade libanesiska myndigheter och framförde sitt motstånd mot dödsstraffet. Inga nya dödsstraff har verkställts under 2006.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Enligt libanesisk lag krävs skriftlig arresteringsorder för att gripa en person. Åtgärden ska prövas av åklagare inom 48 timmar. Dessa regler överträds regelbundet av myndigheterna. Detta drabbar i synnerhet gästarbetare från Asien och Afrika.

Den libanesiska armén och dess säkerhetsstyrkor gör ibland godtyckliga frihetsberövanden utan skriftlig arresteringsorder – i synnerhet i fall som anses kopplade till terrorism eller hot mot landets säkerhet (exempelvis ”samröre med Israel”). Sådana arresteringar skedde under 2006 i samband med demonstrationerna mot Muhammedteckningarna, som publicerades i den danska tidningen Jyllandsposten. Den libanesiska armén var instruerad att inte skjuta på demonstranterna den 5 februari 2006. Dock gjordes godtyckliga arresteringar. Sammanlagt greps cirka 200 personer (flera minderåriga) varav ett 70-tal syrier. Flertalet av de sistnämnda hade enligt MR-organisationer i Libanon inte ens varit i närheten av demonstrationen den 5 februari. De flesta som efter hand släpptes (inklusive syrierna) fick aldrig formellt veta vad de anklagats för. Trots intensiva förfrågningar har det inte kunnat fastställas hur många personer som eventuellt fortfarande sitter häktade.

Enligt libanesisk lag råder i regel såväl inrikes som utrikes resefrihet. Lagen förbjuder resor till Israel. På grund av värnplikten måste män mellan 18 och 21 år ha särskilt tillstånd för utrikes resa. Giftnor kvinnor måste ha makens godkännande för att kunna ansöka om pass.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Libanesiska domstolar är i princip självständiga i förhållande till den verkställande makten men rättssäkerheten är bristfällig. Politiska och andra påtryckningar på domstolarna förekommer. Bristen på kompetenta domare är ett annat allvarligt problem, något som ofta leder till att kvaliteten på rättskipningen är otillfredsställande och att förseningar i rättsprocessen medför långvariga frihetsberövanden. Vissa mål hanteras i särskilda militär- eller säkerhetsdomstolar, i synnerhet högmålsbrott där landets säkerhet och stabilitet bedöms vara hotad (till exempel spioneri, kontakter med Israel etc.). Specialdomstolarnas domar går inte att överklaga. Ingen insyn förekommer i militärfängelserna. Röda korset tillåts inte göra besök.

I Libanon finns utöver de civila domstolarna 17 religiösa domstolar för de 19 officiellt registrerade religiösa samfundet. Dessa domstolar dömer i alla mål som gäller familjelagstiftning – äktenskap, skilsmässor, vårdnad av barn och arv.

För barn i åldern från sju till 18 år som begår brottsliga handlingar finns särskilda ungdomsdomstolar som, beroende på barnets ålder, fattar beslut om lämpliga åtgärder. Straffbarhetsåldern för barn är sju år. Fängelsestraff kan utdömas från 15 års ålder. Sedan fyra år tillbaka finns också två ungdomsfängelser.

7. Strafffrihet

Den strafffrihet som förekommer har i allmänhet gynnat de privilegierade i samhället med goda politiska kontakter – inte minst de före detta krigsherrarna i landet. Korruption är ett utbrett problem. Överträdelser begångna av säkerhetstjänstens personal utreds – om de alls utreds – internt och leder sällan till någon rättslig åtgärd.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Libanon har en stark tradition av yttrande- och pressfrihet och den libanesiska grundlagen stadgar yttrandefrihet. Det finns ett stort utbud av tidningar, radio- och TV-stationer. Den officiella censuren bygger på stickprov, ingen obligatorisk förhandsgranskning förekommer. Medierna utövar självcensur i vissa politiskt känsliga frågor (exempelvis rörande Israel samt i konfessionella frågor) men mediedebatten kan ändå betecknas som livlig.

Under de senaste åren har flera incidenter inträffat som hotat mediefriheten. Under 2005 ökade trakasserierna gentemot journalister och två journalister – Samir Qasir och Gibran Tueini – mördades. TV-journalisten May Chidiaq utsattes för mordförsök. Efter mordet på före detta premiärminister Rafiq Hariri har ytterligare 14 attentat med till synes politiska förtecken, senast mordet på industriminister Pierre Gemayel, ägt rum.

Inskränkningar i yttrande- och pressfriheten förstärks av en ännu gällande lag från 1953, som anger att en person som vill starta en ny tidning endast kan göra det genom att köpa upp en befintlig sådan.

Enligt grundlagen råder förenings- och församlingsfrihet, men staten begränsar i vissa fall denna rätt. Till exempel måste politiska partier formellt godkännas av regeringen och registreras. Övriga föreningar och sammanslutningar måste informera inrikesministeriet när de bildas. Alla demonstrationer och offentliga politiska möten måste ha förhandstillstånd av inrikesministeriet. Under våren 2005 lättade inrikesministeriet på sina krav om demonstrationsfriheten och flera miljoner människor kunde delta i demonstrationer om den syriska närvaron i landet eller som var föranledda av Haririmordet. Denna utökade demonstrationsfrihet har fortsatt att råda även under år 2006.

Under 2005 försökte de kristna så kallade Cederväktarna att blåsa liv i sitt parti som varit förbjudet sedan inbördeskrigets slut. Efter en presskonferens där partiet meddelade att det skulle börja verka igen, frihetsberövades dess representanter: journalisten Habib Younes, advokaten Naji Aoudah, och skribenten Josef Touq. De anklagades för att vid nämnda presskonferens ha delat ut CD-skivor med partiets historik och stadgar. Bland annat framhöll partiet på CD-skivan att Syrien utgjorde ett större hot mot Libanon än Israel och att Libanon ”borde tömmas på palestinier”. De tre frihetsberövade frigavs men målet mot dem var i slutet av november 2006 ännu inte avslutat.

Religionsfriheten är garanterad i grundlagen och respekteras i praktiken.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Libanon är en parlamentarisk demokrati utan statsreligion. Den politiska makten är, enligt konstitutionen, fördelad på konfessionella grunder. Presidenten ska vara kristen maronit, premiärministern sunnimuslim och parlamentets talman shiamuslim. Presidenten väljs av parlamentet för en period på sex år. Han kan enligt konstitutionen inte väljas om. I september 2004 förlängde parlamentet – i strid med konstitutionen och trots intern och extern kritik (FN-resolutionen 1559) – genom en lagändring den sittande presidentens mandatperiod med tre år.

De 128 mandaten i parlamentet är fördelade på 50 procent kristna och 50 procent muslimer (i enlighet med Taifavtalet från 1989). Val till parlamentet äger rum vart fjärde år. Nästa val ska äga rum i maj 2009. Inga traditionella politiska partier finns. Befintliga politiska grupperingar är baserade på konfessionalism eller uppbyggda kring en stark politisk person eller en tillfällig allians i någon sakfråga. Kvinnor har rösträtt och är valbara på samma villkor som män. Efter det senaste valet som hölls 2005 är dock endast sex av 128 ledamöter kvinnor. I dag finns endast en kvinnlig minister, socialminister Nayla Muawad, i regeringen.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Den fortsatta ekonomiska krisen har inneburit att klyftorna i samhället ökat. Det senaste kriget har spätt på den ekonomiska krisen under andra halvåret 2006. Arbetslösheten är hög (cirka 20 procent, men inofficiellt betydligt högre). Särskilt utländska gästarbetare (asiater, afrikaner) har oskäligen och slaveriliknande arbetsförhållanden. Det stora antalet syriska gästarbetare har jämförelsevis mycket låga löner (de understiger den lagliga minimilönen på 200

USD per månad), vilket även pressar ned lönerna för libanesiska arbetare och bidrar till att öka den inhemska arbetslösheten. De syriska arbetarna har, efter det syriska tillbakadragandet 2005, utsatts för trakasserier och i vissa fall dödats.

Situationen på arbetsmarknaden är särskilt alarmerande för palestinska flyktingar som fram till för något år sedan hade omfattande yrkesförbud. Numera får de, efter ett regeringsdekret, arbeta inom lågstatusyrken. Detta har ännu inte realiserats i någon större omfattning.

Fackföreningar får bildas och verkar fritt. Strejkrätten är garanterad i lag. Det finns ungefär 160 fackföreningar i Libanon. Drygt 40 procent av de arbetande är medlem i en fackförening.

Libanon har ratificerat sju av den Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta centrala konventioner. Under 2003 ratificerades konvention nr 138 om barnarbete (med 14 år som minimiålder). Den enda av ILO:s konventioner som inte ratificerats är konvention nr 87 om föreningsfrihet.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

I Libanon finns högkvalificerad sjukvård att tillgå, men ofta till hög kostnad. Majoriteten av sjukhusen är privata. Många libaneser har inte råd att använda sig av den bästa sjukvården. En stor del av befolkningen omfattas inte av något offentligt socialt skyddsnät. Andelen av statsbudgeten (minus ränteutgifter) som används till hälsovård är cirka tio procent. I de palestinska flyktinglägren ordnas sjukvård (primärvård) av UNRWA (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East) och enskilda organisationer utan stöd av den libanesiska staten.

Medellivslängden i Libanon är 72 år.

12. Rätten till utbildning

Utbildningsväsendet i Libanon är av tradition organiserat i anslutning till de olika religiösa grupperna. En majoritet av landets barn och ungdomar går i privata skolor. Det statliga skolsystemet anses allmänt vara av låg kvalitet på grund av resursbrist. Cirka 20 procent av statsbudgeten satsas på utbildningssektorn. Utbildningen i de statliga skolorna är kostnadsfri, bortsett från vissa avgifter för skolböcker och uniform. Utbildningen är obligatorisk till 12 års ålder. Enligt UNICEF går 98 procent av alla libanesiska barn i åldern sju till 11 år i skolan. De ytterst få palestinska flyktingar som har råd att betala för privata skolor tillåts göra detta. I flyktinglägren är övriga barn hänvisade till

UNRWA:s skolor, som lider av resursbrist. Flyktingbarnen är inte välkomna i de statliga libanesiska skolorna.

Ett stort antal skolor i Libanon (främst i södra Libanon och i de södra förorterna i Beirut) förstördes helt eller delvis under kriget sommaren 2006.

Läs- och skrivkunnigheten i Libanon är 89 procent, 95 procent bland männen och 81 procent bland kvinnorna.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Libanon har en bruttonationalprodukt BNP per capita på cirka 5 100 USD. Inkomsterna är ojämnt fördelade. Det offentliga sociala skyddsnätet är svagt utvecklat. Arbetslösheten är hög. Bostadssituationen för stora grupper libaneser är svår, inte minst för de internflyktingar (både kristna och muslimer) som under inbördeskriget tvingades lämna sina ursprungliga hemorter för att söka sig till säkrare platser. Många av de interna shiamuslimska flyktingarna från inbördeskriget var bosatta i de södra förorterna i Beirut, som under sommarens krig nästintill utplånades. De tillfälliga bostäderna som därefter tillhandahållits utgör en kortsiktig lösning.

De palestinska flyktingarnas levnadssituation försvåras av statlig diskriminering på bland annat arbets- och bostadsmarknaden och vad gäller äganderätten.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Sett i ett regionalt historiskt perspektiv har kvinnans ställning i Libanon varit stark. I dag jämför sig dock de libanesiska kvinnorna med kvinnor i Tunisien och Marocko, där man kommit längre på lagstiftningsområdet i fråga om kvinnans rättigheter.

Rösträtten är lika för män och kvinnor. Kvinnors rätt till land och arv regleras av respektive religiösa gruppers lagstiftning på området. Kvinnor har rätt att arva och äga fast egendom, men tvingas ofta av tradition att avstå denna till manliga släktingar. Barn till en libanesisk kvinna får inte rätt till moderns medborgarskap om fadern är utländsk medborgare eller statslös (till exempel palestinier). En gift kvinna måste ha sin makes tillstånd för att ansöka om pass (för att kunna resa).

Kvinnors löner utgör statistiskt endast cirka 75 procent av det manliga genomsnittet, trots att parlamentet år 2000 antog en lag som slår fast principen

om lika lön för lika arbete. I vissa muslimska kretsar är det sociala trycket starkt mot att kvinnan förvärvsarbetar utanför hemmet. Det förekommer ingen öppen könsdiskriminering i utbildningsväsendet, men analfabetismen är högre bland vuxna kvinnor än bland vuxna män (en skillnad på 14 procent). Ny statistik visar att klyftan minskar.

Någon tillförlitlig statistik över våld mot kvinnor finns inte att tillgå. Våldtäkt ger ett minimistraff på fem års fängelse. Våldtäkt inom äktenskapet betraktas inte som ett brott. Det förekommer uppgifter om att unga våldtäktsoffer i mindre utvecklade delar av landet utsätts för tryck (bland annat från inblandade familjer) att återta eventuell polisanmälan och istället gifta sig med gärningsmannen, för att ”tvätta” bort skamstämpeln och möjliggöra strafffrihet för honom. Enligt strafflagen kan reducerat straff utdömas i fall där en man dödat sin hustru, eller en kvinnlig släkting, om det kan påvisas att brottet begåtts som en konsekvens av ”kvinnans omoraliska agerande” som ”skadat familjens heder”. Efter påtryckningar från kvinnorrätts- och MR-organisationer skärptes straffsatserna för så kallat hedersrelaterat våld 1999. Från de senaste åren finns inga uppgifter om att domar avkunnats där straffet reducerats på grund av att brottet varit hedersrelaterat. Det finns dock en gråzon vad gäller vilka brott som kan betecknas som hedersrelaterade.

Abort är förbjudet i lag, men förekommer illegalt. Inga uppgifter om könsstympning förekommer. Prostitution är förbjuden i lag men förekommer i praktiken i anslutning till diverse nattklubbar. Handel med kvinnor är ett allt större problem och förekommer framför allt i samband med prostitution. En majoritet av de prostituerade utgörs av gästarbetande kvinnor av östeuropeiskt, asiatiskt och afrikanskt ursprung. Sverige har genom Raoul Wallenberg Institutet bedrivit kurser i kvinnors rättigheter med bland annat människohandel och prostitution som tema. Den svenska filmen *Lilja 4 Ever* har i samband med kurserna visats för kursdeltagarna.

Libanon ratificerade hösten 2005 FN:s konvention mot gränsöverskridande brottslighet och tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn.

15. Barnets rättigheter

Regeringen har skapat ett Högre råd för barnfrågor, som bland annat publicerat en rapport om uppföljning och efterlevnad av barnkonventionen. Regeringen avsätter generellt inte tillräckliga resurser för att leva upp till konventionen om barnets rättigheter.

Situationen för många barn i Libanon är oroväckande, särskilt i de palestinska flyktinglägren där fattigdom och sociala missförhållanden ökat. Många

föräldrar har svårt att försörja sina barn. Gatubarn förekommer och barnarbete (särskilt inom jordbruket) är en ekonomisk nödvändighet för många familjer. Den formella minimiåldern för förvärvsarbete barn har höjts från 13 till 14 år.

För rekrytering till den reguljära armén gäller 18 år som åldersgräns.

Rapporter om sexuella övergrepp mot barn hör till ovanligheterna. När det väl rapporteras väcker dessa övergrepp ofta stor anstöt bland befolkningen.

Sedan fyra år tillbaka finns två ungdomsfängelser i Libanon. I brist på plats på ungdomsvårdsskolor/ungdomsfängelser hålls en del minderåriga fängslade i vanliga fängelser. Detta kunde inte minst ses i samband med krisen efter publiceringen av Muhammedteckningarna i februari 2006 då minst sex minderåriga frihetsberövades och placerades tillsammans med vuxna.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Den libanesiska grundlagen förbjuder diskriminering av landets medborgare. Alla erkända och registrerade religiösa samfund (19 erkända samfund) har religionsfrihet.

Detta hindrar inte att utländska medborgare diskrimineras i olika avseenden, till exempel i fråga om rätten till fast egendom eller arbete. Särskilt utsatta är hushållsanställda kvinnor från Sri Lanka, Etiopien och Filippinerna, som ofta i praktiken är livegna under anställningen. Det bedöms finnas över 200 000 gästarbetare i Libanon – exklusive de syriska arbetarna. Tillförlitlig statistik saknas.

Libanon har det senaste året tillsatt en kommitté där ILO (International Labour Organization), Caritas (katolska kyrkans biståndsorganisation) och gästarbetarnas ambassader ingår. Den har till uppgift att se över att arbetskontrakt harmoniseras och kontrollera arbetsgivare.

Staten har ännu inte vidtagit åtgärder mot problemet med människohandel.

Statslösa palestinska flyktingar diskrimineras systematiskt, se punkt 18 nedan.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Homosexualitet är ett brott enligt lagen och ”homosexuella handlingar” bestraffas med upp till ett års fängelse enligt libanesisk lag. Ur samhällets synvinkel är det tabu och ett socialt stigma att vara HBT-person (homosexuell,

bisexuell eller transexuell). Det finns ingen statistik över antalet HBT-personer i Libanon.

Sedan februari 2005 finns en enskild organisation som försöker bistå HBT-personer i Libanon. Organisationen heter *Helem* ("dröm"). *Helem* har en website – www.helem.net – och ger bland annat ut tidskriften *Barra* ("ute/utanför") på arabiska en gång i kvartalet. Förutom att publicera denna tidskrift arbetar *Helem* också med att försöka påverka lagstiftarna att ta bort artikeln 534 i den libanesiska strafflagstiftningen (om "onaturligt sexuellt umgänge"). Den libanesiska lagstiftningen gör ingen skillnad på män och kvinnor i detta avseende.

Formellt är *Helem* registrerat. I vissa fall samarbetar myndigheterna med *Helem*, till exempel i fråga om hiv-upplysning. *Helem* arbetar också med andra enskilda organisationer. Under maj 2006 anordnade *Helem* en tre dagar lång konferens i samband med *Internationella dagen mot homofobi*, följt av en presskonferens och en uppmärksammas demonstration.

18. Flyktingars rättigheter

Libanon har inte ratificerat 1951 års flyktingkonvention med tillhörande 1967 års protokoll. Det finns ingen flyktingmottagning organiserad av regeringen. I Libanon finns ett stort antal internflyktingar från inbördeskrigets dagar (uppskattningar varierar mellan 300 000 och en miljon). Efter sommarens krig har ytterligare cirka en miljon internflyktingar tillkommit.

Omkring 400 000 palestinska flyktingar är registrerade hos UNRWA, men en inte obetydlig andel av dessa har lämnat Libanon. Det finns också ett stort antal palestinier som varken är registrerade hos UNRWA eller hos de libanesiska myndigheterna. Bristen på tillförlitlig statistik gör det svårt att uppskatta deras antal. De palestinska flyktingarna tillåts stanna i Libanon i avvaktan på repatriering, men lagen förbjuder uttryckligen permanent bosättning i Libanon, även för de flyktingar som fötts i landet. De palestinska flyktingarna diskrimineras inom i princip alla samhällssektorer – arbete, bostad, utbildning och hälsa. Ett annat exempel på diskriminering är den libanesiska medborgarskapslagen. Enligt lagen får en person libanesiskt medborgarskap om personen har en libanesisk far (att ha libanesisk mor ger inte rätt till medborgarskap) eller är född i Libanon och det kan fastställas att personen i fråga inte kan få ett annat medborgarskap. Palestinska flyktingar i Libanon undantas från medborgarskapslagen och saknar möjligheter att få libanesiskt medborgarskap.

Under år 2001 försvårades de palestinska flyktingarnas situation ytterligare genom en skärpning av bostadslagen som förbjuder palestinska flyktingar att äga fast egendom. Detta förhållande råder ännu idag.

En viss uppmjukning har noterats under 2005 då regeringen genom ett regeringsdekret tillät palestinska flyktingar att arbeta inom vissa lågstatusyrken. Det är svårt att ange hur dekretet genomförs, eftersom inga större förändringar syns till i praktiken. Under första halvåret 2006 var de palestinska flyktingarna i Libanon i fokus som aldrig tidigare. Inom premiärministerns kansli utsågs en ambassadör att handlägga frågan om palestinska flyktingarna och regeringen sade sig vara välvilligt inställd till en givarkonferens som skulle förbättra situationen i flyktinglägren i Libanon. Frågan om palestinerna togs också upp under samtalsrundorna under våren i den *Nationella dialogen*. Efter sommarens krig fokus hamnat på andra frågor.

Utöver de palestinska flyktingarna finns det flera tusen andra flyktingar i Libanon, främst från Irak (cirka 25 000) och Sudan (cirka 15 000) samt en liten andel från Nordafrika. Libanon beviljar ingen politisk asyl/skydd. Libanesiska myndigheter slussar de flesta fallen vidare till UNHCR, som har svårt att finna mottagarländer för dem. Ett ökande antal avvisningsbeslut verkställs, även av sådana personer som givits flyktingstatus av UNHCR. Ett annat problem är att flyktingar riskerar att arresteras och frihetsberövas – ibland upp till ett år – som illegala invandrare.

19. Funktionshindrades rättigheter

Antalet fysiskt funktionshindrade ökade kraftigt under inbördeskriget (liksom varje gång landet varit i krig, senast under sommaren 2006). Lagen om funktionshindrade slår fast att både statliga myndigheter och privata företag ska reservera tre procent av jobben för funktionshindrade, förutsatt att dessa i övrigt är kvalificerade för arbetsuppgifterna. De funktionshindrades intressen tillvaratas i praktiken främst av olika ideella organisationer som får visst begränsat gehör och stöd hos myndigheterna. Vården och integreringen av funktionshindrade är, liksom den sociala omvårdnaden i allmänhet, i första hand en fråga för familjen eller privata institutioner.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Ett stort antal oberoende MR-organisationer verkar i Libanon både nationella och internationella. Amnesty International har öppnat ett regionalt kontor i Beirut som framför allt arbetar med information inom landet.

Trakasserier mot MR-aktivister har minskat något jämfört med tidigare år, men förekommer fortfarande – ett exempel är MR-advokaten Muhammad Mughraby vars fall först i april 2006 avslutades i militärdomstolen då målet mot honom lades ned. Ett annat exempel är MR-aktivisten Samira Trad. Anklagelserna mot Trad handlar om ”skymfning”.

Det finns fall där personer suttit frihetsberövade utan rättegång en kortare tid för att sedan släppas. MR-aktivister menar att engagemanget för och uppmärksamheten kring MR-frågorna minskat på grund av den svåra politiska situationen, både nationellt och internationellt.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Både FN, EU och bilaterala givare stödjer projekt som syftar till att främja respekten för mänskliga rättigheter i Libanon. Mänskliga rättigheter är vidare en viktig del i det associeringsavtal med EU som trädde ikraft den 1 april 2006.

Libanon omfattas av den svenska regeringens regionala biståndsprogram för Mellanöstern och Nordafrika. Ett av de prioriterade områdena är stärkande av demokrati och mänskliga rättigheter, särskilt kvinnors och ungdomars rättigheter. Ett flertal regionala projekt som inkluderar Libanon har hittills antagits. Projekten genomförs framför allt av svenska och FN-organisationer. Raoul Wallenberg Institutet håller t ex regelbundet kurser i MR i Libanon.

Svenska organisationer som arbetar i Libanon är Svenska Rädda Barnen, Diakonia, Palestinagrupperna i Sverige (PGS) och Kvinna till Kvinna.